चटनम् Cracking, splitting. -2 Falling off in small pieces.

चटुः, -टु *n.* [चट् उन्] 1 Kind or flattering words; छायां निजस्त्रीचटुलालसानाम् Śi. 4. 6; see चाटु. -2 A scream. -3 A devotional posture among ascetics. **-टुः** The belly.

चटुल *a.* [चट्-उलच्] 1 Trembling, tremulous, unsteady, moving about, shaking; आयस्तमैक्षत जनश्चटुलाग्रपादम् Śi. 5. 6; त्रासातिमात्रचटुलैः स्मरतः सुनेत्रैः R. 9. 58; चटुलशफरोद्वर्तनप्रेक्षितानि Me. 42; Mu. 324; मदेन किंचिच्चटुलालसानाम् Śi. 4. 6, 5. 10, 13. -2 Fickle, inconstant (as a lover &c.); किं लब्धं चटुल त्वयेह नयता सौभाग्यमेतां दशाम् Amaru. 14; चटुलप्रेम्णा दयितेन 71. -3 Fine, beautiful, agreeable; इति चटुलचाटुपटुचारु मुरवैरिणो राधिकामधि वचनजातम् Gīt. 10. **-ला** Lightning.

चटुलय Den. P. to move to and fro; चञ्चूपुटं चटुलयन्ति चिरं चकोराः Bv. 89, 99.

चटुलोल, चटुल्लोल *a.* 1 Tremulous. -2 Lovely, beautiful. -3 Talking sweet words.

चटचटा The sound of the clashing of weapons, cracking of fire &c.

चटचटायते Den. Ā. To crackle, rattle.

चटचटायनम् Crackling.

चण् 1 P. (चणति) 1 To sound. -2 To go. -3 To injure, hurt, kill.

चण *a.* (At the end of comp.) Renowned, celebrated, skilled in, famous for; तेन वित्तश्चुञ्चुप्चणपौ Sk.; अक्षरचणः रामोऽपि मायाचणमस्त्रचुञ्चुः Bk. 2. 32; अन्येनाखिलपापकर्षणचणां रुद्राक्षमालामपि Rām. Ch. 2. 87. **-णः** The chick-pea.

चणकः 1 Chick-pea; उत्पतितोऽपि हि चणकः शक्तः किं भ्राष्ट्रकं भङ्क्तुम् Pt. 1. 132. -2 N. of a **gotra**. **-Comp. -अम्लम्** sour pease. °वारि Water mixed with sour pease. **-आत्मजः** the sage चाणक्य.

चण्ड् 1 Ā. To be angry; L. D. B.

चण्ड *a.* 1 (*a*) Fierce, violent, impetuous. (*b*) Passionate, angry, wrathful; अथैकधेनोरपराधचण्डात् गुरोः कृशानुप्रतिमाद् बिभेषि R. 2. 49; M. 3. 20; see चण्डी below. -2 Hot, warm; as in चण्डांशु. -3 Active, quick. -4 Pungent, acrid. -5 Mischievous evil. -6 Circumcised. **-ण्डः** 1 An evil being or demon. -2 Śiva. -3 Skanda. -4 The tamarind tree. **-ण्डम्** 1 Heat, warmth. -2 Passion, wrath. *-adv.* Violently, fiercely, angrily. **-Comp. -अंशुः, -करः, -दीधितिः, -भानुः** the sun; हेमन्तशिशिरावाप्य चण्डांशोरिव मण्डलम् Rāj. T. 4. 401. **-नायिका** an epithet of Durgā. **-मुण्डा** a form of Durgā; (= चामुण्डा q. v.). **-मृगः** a wild animal. **-विक्रम** *a.* of impetuous valour, fierce in prowess.

चण्डवत् *a.* Violent, warm. **-ती** N. of Dugrā.

चण्डा, -ण्डी *f.* 1 An epithet of Durgā. -2 A passionate or angry woman; चण्डी चण्डं हन्तुमभ्युद्यता माम् M. 3. 20; चण्डी मामवधूय पादपतितं जातानुतापेव सा V. 4. 38; R. 12. 5; Me. 104. -3 N. of plant. -4 A kind of perfume (Mar. वाळा). **-ण्डी** 1 A term of endearment applied to one's mistress. -2 Hurt, injury. **-Comp. -ईशः, -ईश्वरः, -पतिः** an epithet of Śiva; पुण्यं यायास्त्रिभुवनगुरोर्धाम चण्डीश्वरस्य Me. 33. °मण्डनम् poison (कालकूटम्); मथ्यमानोऽद्रिणा पूर्वं ददौ चण्डीशमण्डनम् Bm. 1. 103. **-कुसुमः** red oleander.

चण्डिः *f*, **-चण्डिका** N. of Durgā.

चण्डिमन् *m.* 1 Passion, violence, impetuosity, wrath. -2 Heat, warmth; राज्ञः स सचिवः सत्यं दुष्प्रापो लुप्तचण्डिमा Rāj. T. 6. 298.

चण्डिलः A barber.

चण्डीकृ 8 U. To enrage, make angry or violent, provoke.

चण्डातः The fragrant oleander.

चण्डातकः, -कम् A short petticoat.

चण्डाल *a.* [चण्ड्-आलच्]. Wicked or cruel in deeds, of black deeds (क्रूरकर्मन्); cf. कर्मचाण्डाल. **-लः** A general name for the lowest and most despised of the mixed castes originating from a Śūdra father and a Brāhmaṇa mother. -2 A man of this caste, an outcast; चण्डालः किमयं द्विजातिरथवा Bh. 3. 56; Ms. 5. 131; 10. 12, 16; 11. 176. **-Comp. -वल्लकी** the lute of Chāṇḍāla, a common or vulgar lute.

चण्डालिका 1 The lute of a Chāṇḍāla. -2 N. of Durgā.

चण्डुः [चण्ड् उन्] 1 A rat, mouse. -2 A small monkey.

चत् 1 U. (चतति-ते) 1 To ask, beg, request. -2 To go. *-Caus.* (चातयति-ते) 1 To cause to hide. -2 To scare, terrify.

चतित *a.* (Ved. चत्त) Hidden; made to disappear.

चातन *a.* Driving away, removing. **-नम्** 1 Tormenting, afflicting. -2 Removing, scaring away.

चतुर् *num. a.* [चत्-उरन् Uṇ. 5. 58] (always in pl.; *m.* चत्वारः; *f.* चतस्रः; *n.* चत्वारि) Four; चत्वारो वयमृत्विजः Ve. 1. 25; चतस्रोऽवस्था बाल्यं कौमारं यौवनं वार्धकं चेति; चत्वारि शृङ्गा त्रयो अस्य पादाः &c.; शेषान् मासान् गमय चतुरो लोचने मीलयित्वा Me. 110. **-ind.** Four times. [cf. Zend *chathru*; Gr. *tessares*; L. *quatuor*.] [In comp. the र् of चतुर् is changed to a Visarga (which in some cases becomes श्, ष् or स्, or remains unchanged) before words beginning with hard consonants.] **-Comp. -अंशः** a fourth part. **-अङ्ग** *a.* having 4 members, quadripartite. (**-ङ्गम्**) 1 a complete army consisting of elephants, chariots, cavalry and infantry; चतुरङ्गसमायुक्तं मया सह च तं नय Rām. 1. 20. 10; एको हि खञ्जनवरो नलिनीदलस्थो दृष्टः करोति चतुरङ्गबलाधिपत्यम्